

Συνέντευξη στο Θανάση Σουλιβό στο περιοδικό «ΜΕΤΡΟΝΟΜΟΣ», 13.2.2008

1.- Τελειώνοντας το Ωδείο Αθηνών, το 1950, παρουσιάζεται για πρώτη φορά συμφωνικό σας έργο, το Πανηγύρι της Αση-Γωνιάς, από την Κρατική ορχήστρα Αθηνών υπό τη διεύθυνση του δάσκαλού σας Φιλοκτήτη Οικονομίδη. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '50 τα συμφωνικά σας έργα αρχίζουν να παίζονται συχνά από τις συμφωνικές ορχήστρες της Ελλάδας και γίνεστε γνωστός ως συνθέτης συμφωνικής μουσικής. Τι ήταν αυτό που έκανε ένα παιδί μεγαλωμένο στην επαρχία του '30 να πάει προς τη συμφωνική μουσική;

Μ.Θ. Αυτό είναι μια μεγάλη και παράξενη ιστορία, που για να την κατανοήσει κανείς θα πρέπει να διαβάσει το βιβλίο «Συμπαντική Αρμονία – Θεωρία και Πράξη», που εκδόθηκε πρόσφατα από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης και αναφέρεται στην θεωρία μου για τον Νόμο της Συμπαντικής Αρμονίας που διατύπωσα στα 1942, δηλαδή το έτος που σηματοδευεί την ολοκληρωτική μου στροφή και αφοσίωση στη σύνθεση συμφωνικής μουσικής. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, όταν κανείς αποφασίζει να αφιερωθεί ολοκληρωτικά σε ένα Σκοπό, μια Ιδέα και ένα Έργο, αδιαφορεί για τον περίγυρό του, δηλαδή αν κατανοηθεί και εάν γίνει αποδεκτή η προσπάθειά του. Φυσικά γνωρίζει ότι ειδικά στον τομέα της συμφωνικής μουσικής στη χώρα μας επικρατεί χάος. Και όχι μόνο μέσα στον πολύ λαό αλλά ακόμα και στα πλέον μορφωμένα στρώματα όπως λ.χ. τους επιστήμονες κλπ. Παντού! Όλοι έχουν μείνει ως προς τη μουσική στις πρωτόλειες αριθμητικές πράξεις. Δηλαδή πρόσθεση και αφαίρεση. Δεν γνωρίζουν ούτε τον πολλαπλασιασμό. Ενώ το συμφωνικό έργο απαιτεί πνευματικό επίπεδο από την Άλγεβρα και πάνω...

Υπάρχουν όμως νησίδες ανθρώπων, που ενδιαφέρονται, που φρόντισαν να καλλιεργηθούν, ώστε να μπορούν να απολαμβάνουν την υπέρτατη πνευματική και ψυχική ηδονή που προσφέρει ένα γνήσιο συμφωνικό έργο. Αυτές οι «νησίδες» υπήρχαν πάντοτε και τώρα με ικανοποίηση διαπιστώνω ότι έχουν αυξηθεί, εάν κρίνω και από την απρόσμενη υποδοχή των 8 CDs της Legend και τα μηνύματα που παίρνω.

2.- Το 1954 πηγαίνετε με υποτροφία στο Παρίσι όπου εγγράφεστε στο Κονσερβατουάρ και παρακολουθείτε μαθήματα μουσικής ανάλυσης. Πώς ήταν η ζωή σας εκεί;

Μ.Θ. Προσπάθησα να κερδίσω τον χαμένο χρόνο μελετώντας και γράφοντας συμφωνικά έργα. Κατόρθωσα έτσι να γνωρίσω την διεθνή αναγνώριση και να δω τα έργα μου να παίζονται από φημισμένες όπερες και ορχήστρες. Επειδή όμως η ιδεολογία και η αγωγή μου με είχαν συνδέσει άρρηκτα με τον ελληνικό λαό, αποφάσισα να τα εγκαταλείψω όλα και να επιχειρήσω να μπολιάσω αν είναι δυνατόν όλο τον λαό με τις πνευματικές κορυφές της συμφωνικής μουσικής ξεκινώντας από το οικείο σ' αυτόν λαϊκό ήχο, συνδυάζοντάς τον βήμα-βήμα με έντεχνα μουσικά και ποιητικά στοιχεία, ώστε κάποτε να φτάσουμε σε μια δική μας 100% συμφωνική μουσική, η οποία όμως να παραμένει συγχρόνως και λαϊκή,

δηλαδή προσιτή-οικεία και κατανοητή από τον λαό. Κι αυτό το έκανα για 20 περίπου χρόνια (1960-80). Και για να γίνω πιο κατανοητός, αναφέρομαι στο «Άξιον Εστί» σαν ένα κορυφαίο στη μουσική μου επίτευγμα προς αυτή την κατεύθυνση.

3.- Η κυκλοφορία των έξι cd με τα συμφωνικά σας έργα, από τη Legend, μας δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουμε και το συνθέτη συμφωνικής μουσικής Μίκη Θεοδωράκη, αφού μέχρι τώρα δεν είχαμε αυτή τη δυνατότητα μιας και τα έργα αυτά δεν υπήρχαν δισκογραφημένα. Πιστεύετε ότι καθυστέρησε αυτό το βήμα;

Μ.Θ. Χαίρομαι γιατί χάρη στην Legend και προσωπικά στον κ. Γιαννίκο έγινε έστω και με μεγάλη καθυστέρηση αυτό το πρώτο βήμα στον χώρο της ελληνικής δισκογραφίας. Θα ακολουθήσουν άραγε και άλλα; Το ελπίζω. Γιατί το πλήρες συμφωνικό μου έργο περιλαμβάνει και πολλά άλλα έργα, δεκάδες, ορισμένα από τα οποία κυκλοφορούν στη διεθνή αγορά εδώ και πολλά χρόνια. Και όχι μόνο σε CDs αλλά και σε ζωντανές εκτελέσεις σε δεκάδες χώρες. Οι εκτελέσεις αυτές υπολογίζονται σε πέντε έως δέκα κατά μέσον όρο κάθε μήνα. Όταν ήμουν ακόμα ικανός, ειδικά στις δεκαετίες του '80 και του '90, διηύθυνα ο ίδιος ορχήστρες, όπερες, μπαλέτα σε συναυλίες και ηχογραφήσεις, βοηθώντας να σχηματισθεί ένα ευρύ διεθνές κοινό, που γνωρίζει και εκτιμά το έργο μου, το οποίο προωθούν συστηματικά οι δύο μεγαλύτεροι μουσικοί εκδότες του κόσμου, ο SCHOTT και ο BREITKOPF.

Και θεωρώ ως μεγάλη προσωπική ατυχία το γεγονός ότι οι υπεύθυνοι των κρατικών μουσικών ιδρυμάτων, ΚΟΑ, ΚΟΘ, Λυρική Σκηνή και Μέγαρο έχουν γυρίσει κυριολεκτικά την πλάτη σε ένα έργο εμπνευσμένο και αφιερωμένο στο ελληνικό κοινό, με αποτέλεσμα το κοινό αυτό να το ανακαλύπτει με τόση καθυστέρηση και χάρη σε μια ιδιωτική πρωτοβουλία μιας ελληνικής εταιρίας δίσκων. Φυσικά κάποτε θα μας κρίνει όλους η ιστορία, όμως στο μεταξύ το κακό εξακολουθεί να διαπράττεται. Βλέπετε, δεν υπάρχει άλλος τρόπος να παρουσιάσω στο ελληνικό κοινό πολλά από τα έργα που έγραφα και που είμαι βέβαιος ότι το εκφράζουν και το αφορούν, μιας και απαιτούνται πολυδάπανα μέσα (συμφωνικές ορχήστρες, όπερες και μπαλέτα) που διαθέτουν μόνο αυτοί οι Κρατικοί Οργανισμοί. Οι οποίοι άλλωστε χρηματοδοτούνται από τον ελληνικό λαό με την καταστατική υποχρέωση την προώθηση της ελληνικής δημιουργίας, δηλαδή το μόνο που στην πραγματικότητα δεν κάνουν, αφού παίζουν και ξαναπαίζουν τα ίδια και τα ίδια έργα ξένων συνθετών.

4.- Στο βιβλίο σας *Άξιον Εστί*, (τόμος πρώτος) αναφέρεται ότι στο συμβόλαιό σας με την «Κολούμπια» είχατε βάλει ως όρο να κυκλοφορούν και ένα συμφωνικό σας έργο κάθε χρόνο. Γιατί αυτό δεν έγινε πράξη;

Μ.Θ. Έως ένα βαθμό, έγινε πράξη, όμως ενώ κυκλοφόρησαν τα έργα, δεν έγινε καμμία απολύτως προσπάθεια για την προώθησή τους.

5.- Στο εξωτερικό αξιοποιούνται καλύτερα τα συμφωνικά σας έργα;

Μ.Θ. Έχω ήδη απαντήσει σ' αυτό.

6.- Νιώθετε ότι το συμφωνικό σας πρόσωπο έχει δικαιωθεί;

Μ.Θ. Την τελική δικαίωση την φέρνει μόνο ο Χρόνος και ο Λαός.

7.- Οι πωλήσεις των δίσκων σήμερα έχουν μειωθεί σημαντικά. Δε νομίζεται ότι το συμφωνικό σας έργο εκδίδετε σε μια δύσκολη εποχή για τη δισκογραφία;

Μ.Θ. Τι μπορώ να κάνω γι' αυτό; Τα 8/10 του συνολικού μουσικού μου έργου έμαθαν τόσα χρόνια να ζουν στο σκοτάδι. Εν τούτοις αυτοί που το ξέρουν ως τώρα, μου φτάνουν. Στο κάτω-κάτω, όπως σας είπα και στην αρχή, έγραψα μουσική από δική μου ανάγκη. Πρώτα για μένα τον ίδιο και ύστερα για τους άλλους. Και πρέπει να ξέρετε, ότι κάθε έργο του κάθε αληθινού δημιουργού αποτελεί μια δωρεά προς τους άλλους.

Κι αν τύχει μάλιστα η δωρεά αυτή να είναι καλή, τότε είναι οι άλλοι που ζημιώνονται αν την αγνοήσουν και όχι ο δημιουργός.

8.- Υπάρχει ένα κοινό νήμα που συνδέει τα τραγούδια σας με τα συμφωνικά σας έργα;

Μ.Θ. Βεβαίως. Γι' αυτόν τον λόγο ακριβώς θεωρώ το μουσικό μου έργο ως ένα ενιαίο

σύνολο. Άλλωστε επιδιώκω ώστε τα έργα της ίδιας περιόδου (και όχι μόνο) να ενώνονται σε μικρά σύνολα έργων (τραγούδια, συμφωνίες, όπερες) με κοινά μουσικά θέματα, ώστε ... να ταξιδεύουν στον χρόνο συντροφικά και όλα μαζί να αποτελούν μικρούς μουσικούς γαλαξίες... Την εξήγηση γι' αυτό θα την βρείτε στο βιβλίο που προανέφερα.

9.- Πώς βλέπετε τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τα ΜΜΕ το ελληνικό τραγούδι;

Μ.Θ. Τα ελληνικά ΜΜΕ αποδείχτηκε ότι είναι ένα ξένο σώμα που κάθεται με το έτσι θέλω πάνω στην Ελλάδα και τον ελληνικό λαό. Τον υπνώτισαν, τον διαστρέβλωσαν, τον αποβλάκωσαν και τον έκαναν τελικά αγνώριστο, πράγμα που δεν είχε πετύχει ούτε η επτάχρονη στρατιωτική δικτατορία. Έτσι περιποιεί τιμή σε κάποιον το να τον αγνοούν, όπως συμβαίνει με το σύνολο των έργων και των ανθρώπων που εξέφρασαν και εκφράζουν την αληθινή Ελλάδα.

10.- Θα ήταν σημαντικό οι σημερινοί νέοι να γνωρίσουν και να αγαπήσουν την καλή ελληνική μουσική. Πόσο εύκολο είναι αυτό σήμερα; Υπάρχουν οι δυνατότητες;

Μ.Θ. Αυτό μονάχα οι νέοι μπορούν να το αποφασίσουν. Και να μην ξεχνούν ότι οι νέοι της Ελλάδας σε άλλες εποχές κρίσιμες για τον τόπο, μπόρεσαν να βρουν μόνοι τους τον δρόμο του Χρέους μπαίνοντας στην πρωτοπορία κινημάτων και αγώνων που άλλαξαν την ιστορία της χώρας και πληρώνοντας συχνά πανάκριβο τίμημα. Ακόμα και την ίδια τη ζωή τους. Πάντως ο σημερινός λήθαργος που χαρακτηρίζει ένα μεγάλο τμήμα της σύγχρονης νεότητας, όχι μόνο δεν τους τιμά αλλά τους καθιστά υπόλογους μπροστά σ' ένα λαό, τον λαό μας, σε μια εποχή που περνά δύσκολες στιγμές.

11.- Αυτή τη στιγμή πώς αισθάνεστε; Ποιες εικόνες κυριαρχούν μέσα σας;

Μ.Θ. Ανήμπορος να βοηθήσω όπως είχα συνηθίσει να το κάνω σε όλη μου τη ζωή.

12.- Συμπυκνώνοντας την εμπειρία και τη γνώση σας μέσα από την καλλιτεχνική και κοινωνική σας διαδρομή για ποιο πράγμα είστε τελικά σίγουρος;

Μ.Θ. Είμαι βέβαιος ότι τελικά μετά απ' αυτή τη γιγαντιαία πάλη που γίνεται σε πλανητικό επίπεδο ανάμεσα στις δυνάμεις της Αρμονίας και του Χάους, νικητής θα αναδειχθεί ο Νόμος της Συμπαντικής Αρμονίας, δηλαδή ο βασικός Νόμος της Ζωής, δεδομένου ότι ο Γαλαξίας στον οποίο ανήκουμε είναι «καταδικασμένος» να υπάρξει μερικές χιλιάδες δισεκατομμύρια έτη φωτός ακόμα.

13.- Κλείνοντας, πείτε μας κάτι που θα θέλατε, έτσι, χωρίς ερώτηση.

Μ.Θ. Σας ευχαριστώ για την φιλοξενία (νομίζω για πρώτη φορά) στις τόσο ενδιαφέρουσες σελίδες του Περιοδικού σας.